

Welkom. “Een kansrijke start” ⁽¹⁰⁸⁾

Met medewerking van de vakgroep Gynaecologie, vakgroep Psychiatrie, GGD ZHZ, Gemeente Dordrecht, Netwerk Nu Niet Zwanger.

www.asz.nl

Programma

albert
schweitzer

19.00 u	<i>Opening en inleiding zaal en start livestream.</i> <i>Door: Nicole Pereira , huisarts en avondvoorzitter</i>
19.10 u	<i>Onderwerp: 'Programma Kansrijke start'</i> <i>Door: Bettina Akerboom gynaecoloog ASz samen met Lian Siebelt ketenregisseur Gemeente Dordrecht en Susan van Oostrom strategisch beleidsadviseur sociaal domein, Gemeente Dordrecht.</i>
19.30 u	<i>Onderwerp: 'Nu niet zwanger '</i> <i>Door: Megin Sacré, inhoudelijk coördinator programma 'Nu niet zwanger' GGD ZHZ</i>
19.50 u	<i>Korte vragen in livestream aan deelnemers en vragen in chatsessie</i>
20.05 u	<i>Onderwerp: 'Psychiatrie en zwangerschap'</i> <i>Door: Psychiater ASz</i>
20.25 u	<i>Korte vragen in livestream aan deelnemers en vragen in chatsessie</i>
20.30u	<i>Forumgesprek</i> <i>Door: o.l.v. Nicole Pereira met Lian Siebold ketenregisseur, Susan van Oostrom strategisch beleidsadviseur, Megin Sacré programma coördinator, Bettina Akerboom gynaecoloog, psychiater ASz.</i>
20.50 u	<i>Afsluiting. Evaluatie en eindtoets: via e-mail/smartphone</i> <i>Door: Nicole Pereira, huisarts, avondvoorzitter</i>

Inleiding

Nicole Pereira, huisarts, avondvoorzitter

Disclosure

Nicole Pereira, huisarts
Albert Event, Albert Schweitzer ziekenhuis
18 november 2021

(potentiële) belangenverstrengeling	Geen
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Geen
Sponsoring of onderzoeksgeld	Geen
Honorarium of andere (financiële) vergoeding	Geen
Aandeelhouder	Geen
Andere relatie, namelijk ...	Geen

Presentatie 1

Bettina Akerboom gynaecoloog ASz samen met
Lian Siebelt ketenregisseur Gemeente Dordrecht en
Susan van Oostrom strategisch beleidsadviseur sociaal
domein, Gemeente Dordrecht.

ELK KIND
VERDIENT EEN
KANSRIJKE START

Kansrijke Start

B.M.C.Akerboom, S. van Oostrom, L. Siebelt

www.asz.nl

Disclosure

Bettina Akerboom, Susan van Oostrom, Lian Siebelt
Albert Event, Albert Schweitzer ziekenhuis
18 november 2021

(potentiële) belangenverstrengeling	Geen
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Geen
Sponsoring of onderzoeksgeld	Geen
Honorarium of andere (financiële) vergoeding	Geen
Aandeelhouder	Geen
Andere relatie, namelijk ...	Geen

Bettina Akerboom
Gynaecoloog Asz
Initiatiefnemer KWZW

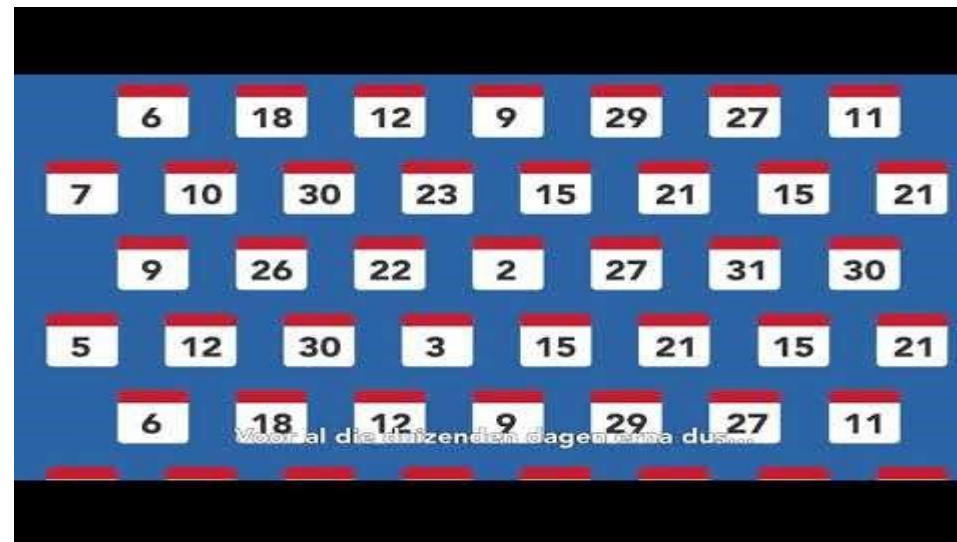
Susan van Oosterom
Projectleider Kansrijke Start
Gemeente Dordrecht

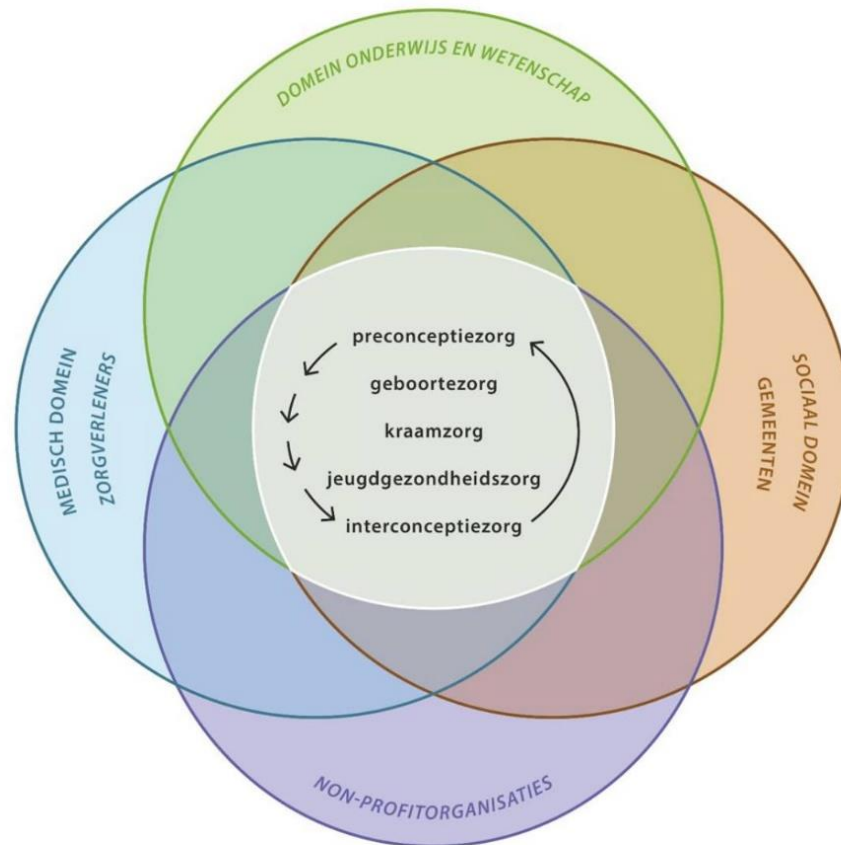
Lian Siebelt
Ketenregisseur 1^e-2^e lijn
medisch-sociaal domein

Introductiefilm de eerste 1000 dagen van Tessa Rooseboom

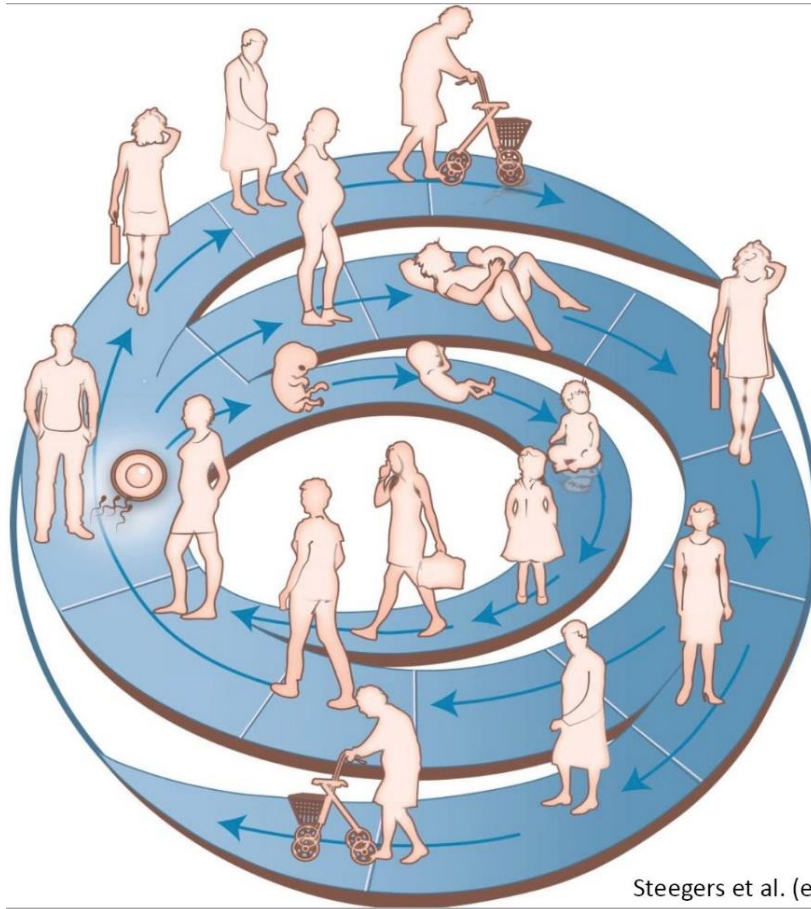
Sociale verloskunde

Wat is er voor nodig?

- Nieuwe kennis
- Gevoel van urgentie
- **Verbinding medisch en sociaal domein**
- Integrale zorg op maat
- Levensloopbenadering

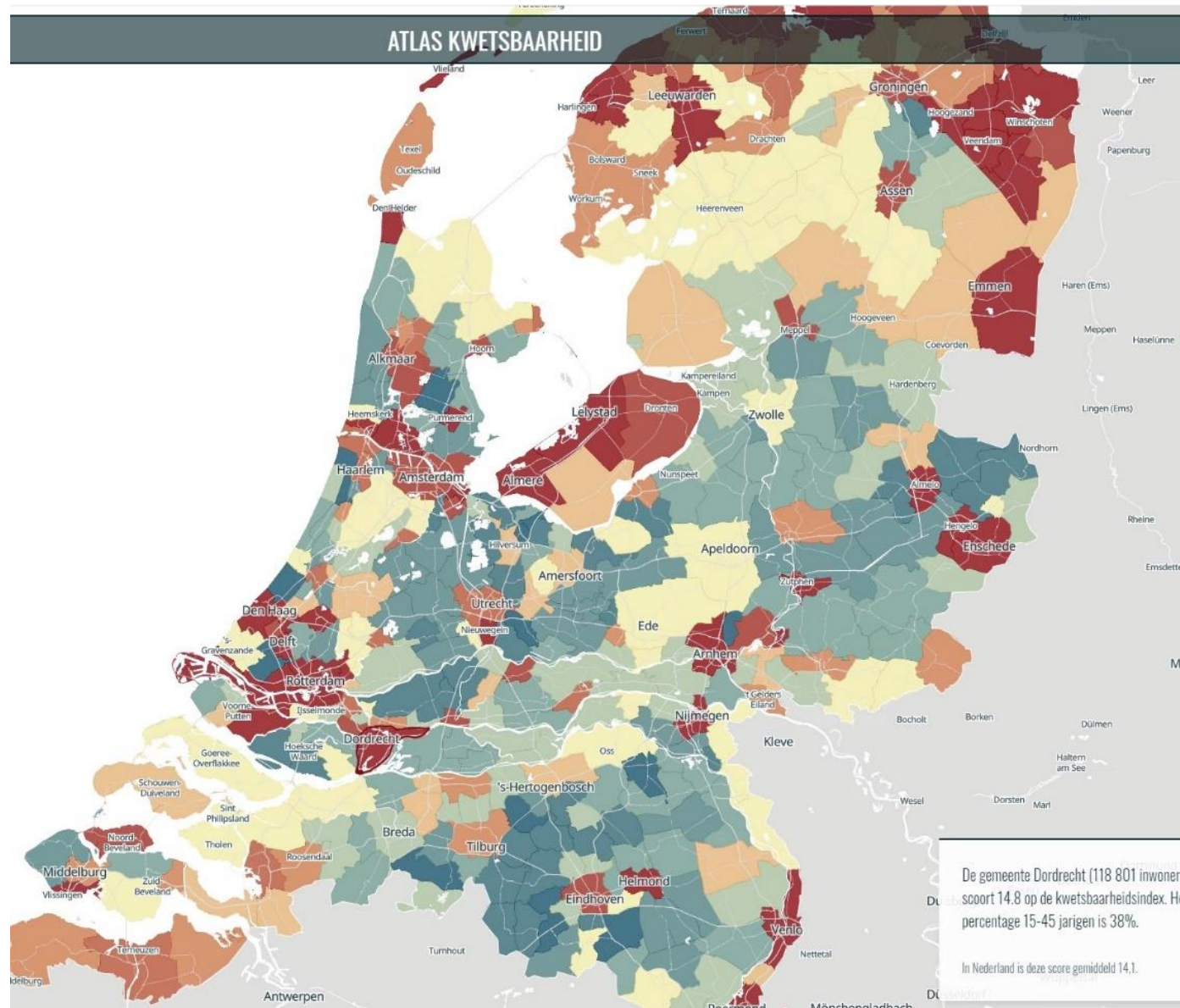
Levensloopbenadering-Prevalentiegeneeskunde

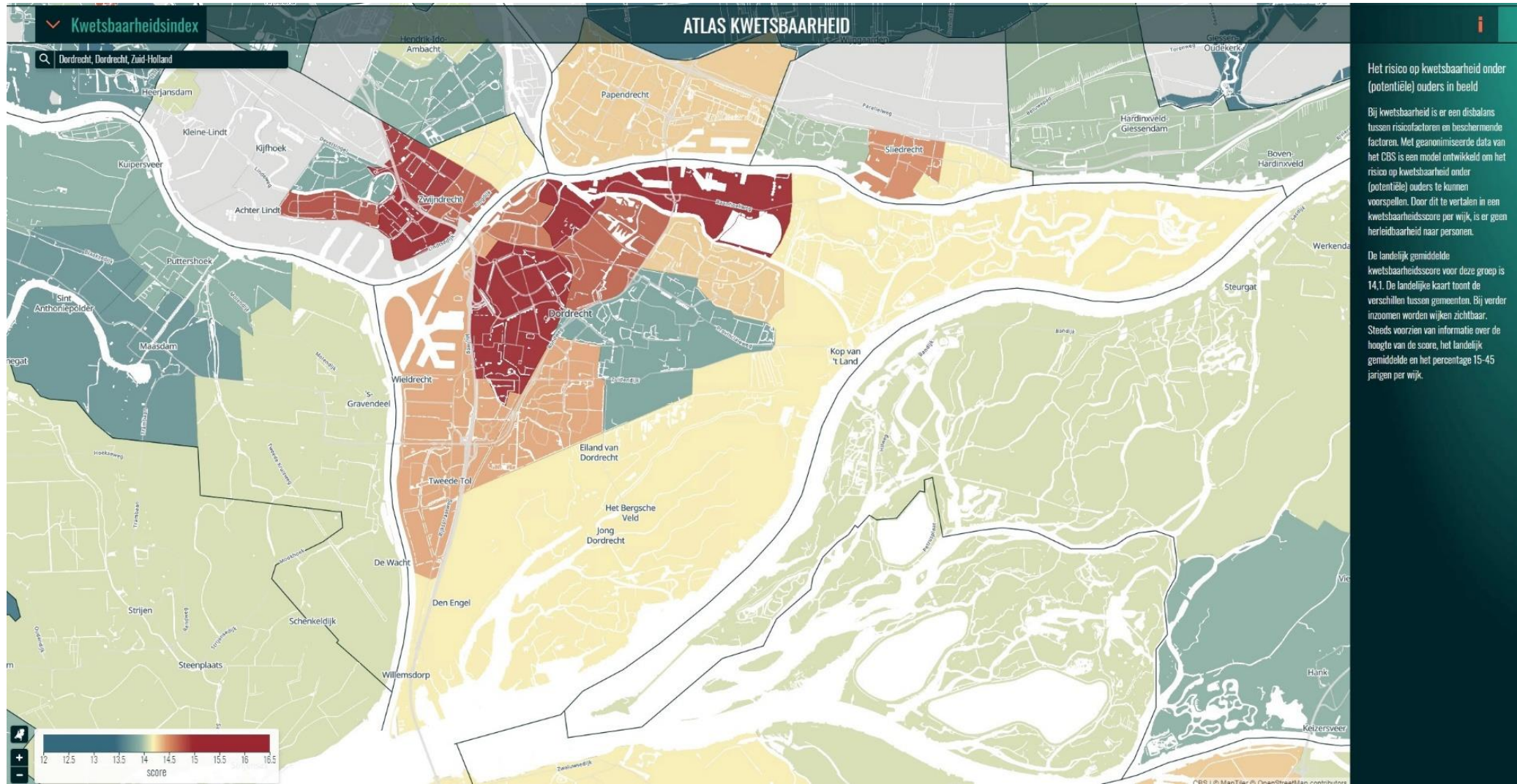
Wat is er voor nodig?

- Nieuwe kennis
- Gevoel van urgentie
- Verbinding medisch en sociaal domein
- Integrale zorg op maat
- **Levensloopbenadering; aandacht voor gezondheid en preventie en niet alleen voor ziekte**

Steegers et al. (eds) Textbook of Obstetrics and Gynaecology; a life course approach, 2019

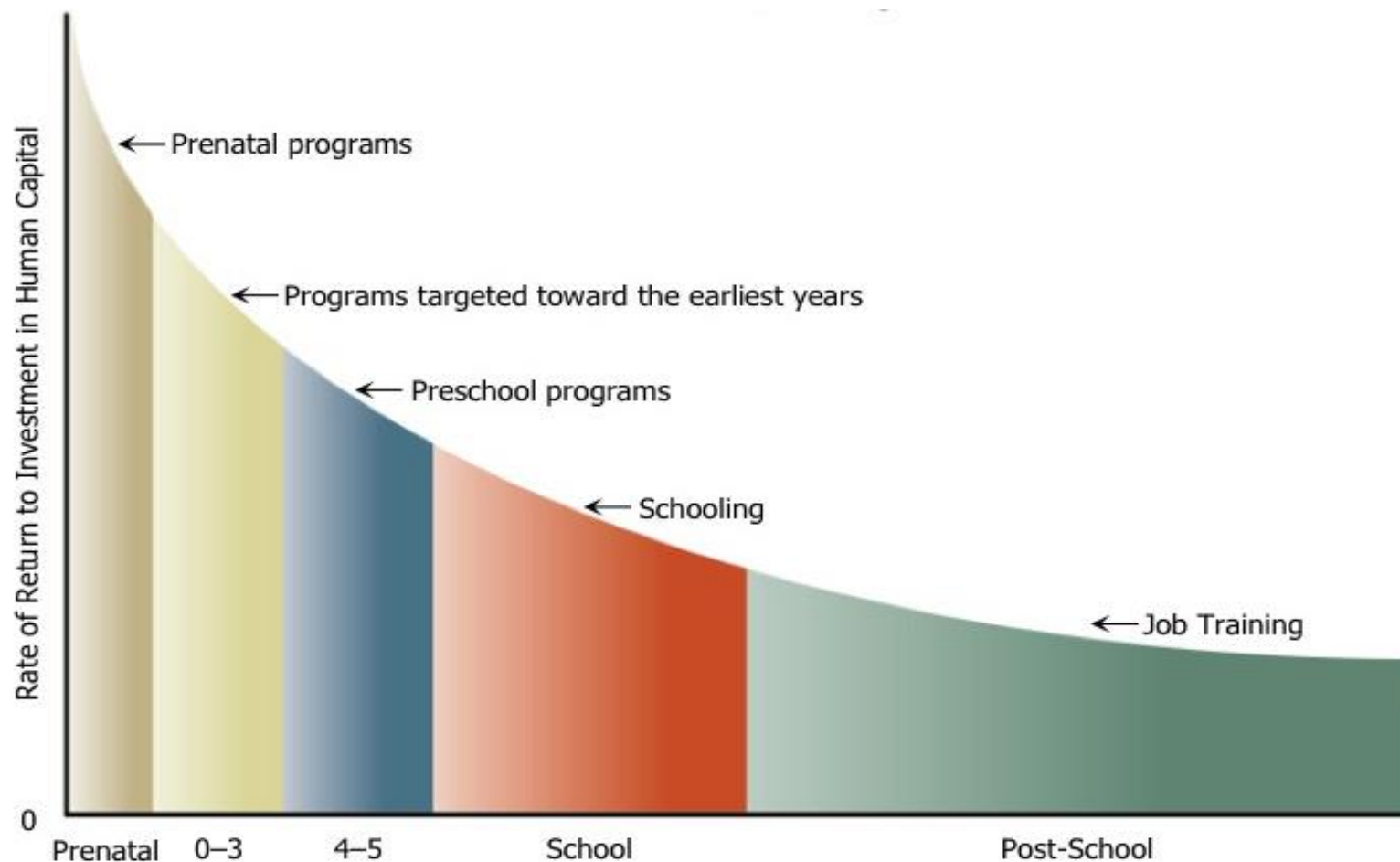
Kansrijke start in Dordrecht e.o.

- **2006: Asz**
  - > oprichting netwerk kwetsbare zwangeren en jonge moeders Dordrecht e.o.
- **12 september 2018: landelijk**
  - > lancering actieprogramma 'Kansrijke Start' door minister De Jonge
- **2018: Dordrecht**
  - > coalitie Kansrijke Start
- En ook de andere gemeentes uit onze regio volgen

Convenant Keten zorg
Kwetsbare zwangeren & Jonge ouders
Dordrecht en omstreken

Preventie: hoe eerder de investering, hoe beter!

Dordtse coalitie:

"In Dordrecht investeren we in de beste start voor ieder kind, zodat kinderen gezonder geboren worden en we gezondheidsverschillen verkleinen bij kinderen en jongeren en daarmee later in het leven." Dat vraagt van ons als partners in de volle breedte van het sociale domein, het medische domein en de publieke gezondheid dat we nog meer samen optrekken en voortbouwen op een integrale aanpak voor een veilige, gezonde en kansrijke start voor heel Dordrecht.

Dordtse coalitie kansrijke start

- 1^e lijns verloskundigen
- Albert Schweitzerziekenhuis
- GGD ZHZ
- Gemeente Dordrecht
- Huisarts
- Jeugdgezondheidszorg
- Kraamzorg
- Samergo
- Sociaal wijkteam Dordrecht
- Veilig Thuis

Preventie en voorlichting:

Professionals en (aanstaande) jonge ouders kennen het belang van de eerste 1.000 dagen voor een kind en weten wat dit in de dagelijkse praktijk inhoudt.

Een integrale aanpak:

Er is een eenduidige, sluitende en integrale ketenaanpak voor (potentieel) kwetsbare gezinnen in de eerste 1.000 dagen, waarin de betrokken professionals de doelgroep optimaal signaleren, toeleiden en begeleiden.

Samenwerking:

We verbeteren en versterken de professionele samenwerking tussen het sociaal, medisch en publieke gezondheidsdomein. Alle betrokken professionals in de keten voelen zich samen verantwoordelijk voor de veiligheid en ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen in (potentieel) kwetsbare gezinnen.

Geboortezorgnetwerk

Gericht op geestelijk, lichamelijk en sociaal welbevinden van het gezin

albert
schweitzer

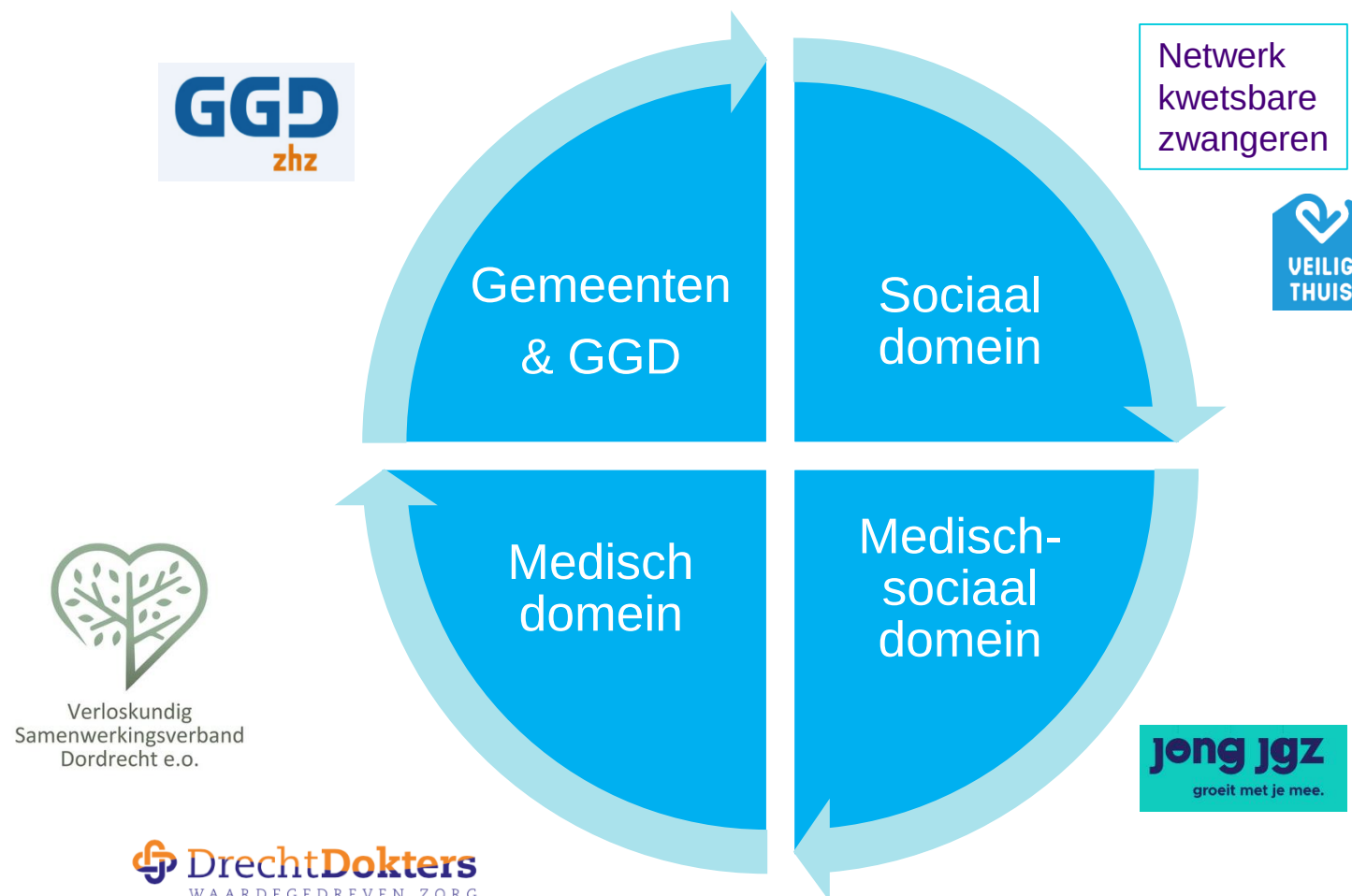

Preventie

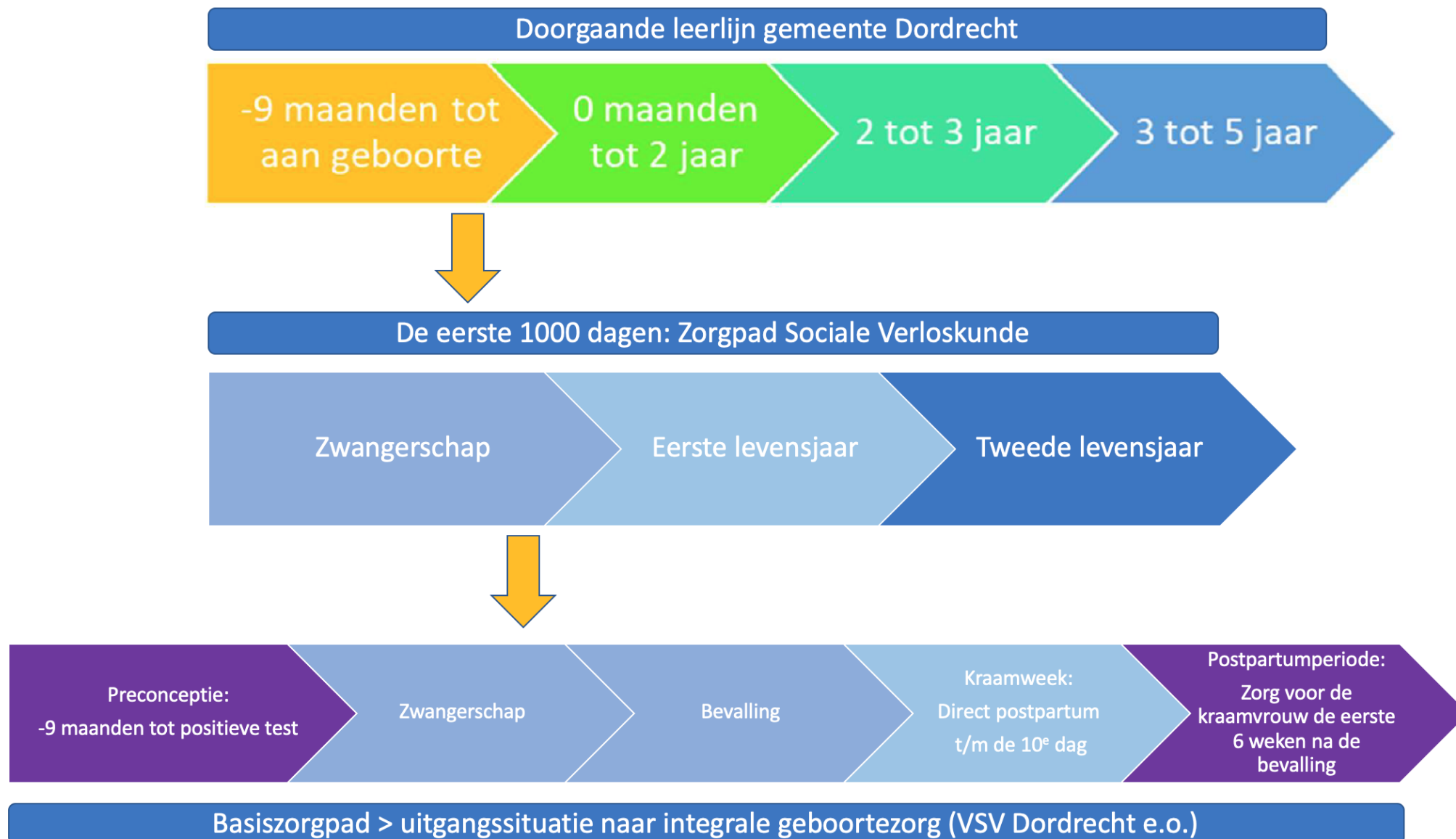
- Kwetsbaarheid & kansenongelijkheid + vroegsignalering + anticiperen
- Gezondheidsbevordering > leefstijlbevordering > bewuste kindervens en zwangerschap
- Geestelijke gesteldheid + voorbereidend ouderschap
- Ontwikkeling en hechting van het kind

Verbinding door aandachtsfunctionarissen

albert
schweitzer

Levensloopbenadering

 ZORGPAD ZWANGERE IN EEN KWETSBARE SITUATIE
  ACHTERGROND
  MIJNGOEDESTART.NL

Zorgpad zwangere in een kwetsbare situatie

[terug](#)
Uw gemeente: Aa en Hunze ([wijzig](#))

Is er sprake van een belaste (voor)geschiedenis	Zorgpad Zwangere met belaste (voor)geschiedenis	Recent (< 2 jr) of huidig contact met jeugdhulpverlening	Zorgpad Jeugdhulpverlening
Gebruik alcohol, drugs, psychofarmaca (waaronder ssri)	Zorgpad Verslaving	(Licht) verstandelijke beperking	Zorgpad (Licht) verstandelijke beperking (LVB)
Huiselijk geweld/ kindermishandeling	Zorgpad Huiselijk geweld / Kindermishandeling	Tienerzwangerschap	Zorgpad Tiener zwangerschap en jonge moeders
Inkomen / schulden	Zorgpad Inkomen	Laaggeletterd	Zorgpad Laaggeletterdheid
Onverzekerd	Zorgpad Onverzekerde zwangere	Asiel	Zorgpad Asielzoekers
Psychiatrie / pop	Zorgpad Zwangere met psychische problematiek	Huisvesting	Zorgpad Huisvesting
Laat in de zorg	Zorgpad Laat in de zorg	SOA's	Zorgpad Seksueel overdraagbare aandoeningen
Arbeidsomstandigheden	Zorgpad Arbeidsomstandigheden	Medicatie gebruik	Zorgpad Medicatie gebruik in de zwangerschap
Stoppen met roken	Zorgpad Stoppen met roken	Gezond gewicht	Zorgpad Op Gezond Gewicht

Vragen stellen graag in de chat of voor deelnemers in de zaal, bewaren voor het Forumgesprek

Presentatie 2.

Megin Sacré, inhoudelijk coördinator
Programma 'Nu niet zwanger' GGD ZHZ

NU NIET ZWANGER

Een eerlijk gesprek over
kinderwens, seksualiteit en
anticonceptie

Disclosure

Sprekers belangen

Spreker Megin Sacré heeft voor deze bijeenkomst geen (potentiële) belangenverstrengeling met (commerciële) bedrijven te melden.

Team Nu Niet Zwanger, GGD ZHZ

Mariska van Leeuwen
Projectleider

Emailadres:
nunietzwanger@ggdzhz.nl

Wij werken in Dordrecht,
Zwijndrecht en
Heerjansdam. Mogelijk in
de toekomst in meer
gemeenten.

Megin Sacré
Inhoudelijk Coördinator

Janneke Jacobs
Aandachtsfunctionaris
& verpleegkundige seksuele
gezondheid

Doelstelling:

Kwetsbare mensen maken een **bewuste keuze** over het moment van hun kinderwens zodat zij niet **onbedoeld zwanger** raken.

Actieve begeleiding, start bij een open en eerlijk gesprek over:

Kinderwens

Seksualiteit

Anticonceptie

Doelgroep

Kwetsbare mannen en vrouwen in vruchtbare leeftijd waarbij een combinatie van problematiek speelt:

Opeenstapeling
problemen

Gebrek aan
zelfredzaamheid

Onvoldoende hulp
zorg en omgeving

In beeld bij
diverse organisaties

Wie ?

Ik wil een Mirena spiraal maar het is zo duur

Deze man heeft moeite met zelfzorg, nu wil hij een gezin starten, hoe gaat dat later?

Ik vergeet de pil steeds, mijn begeleider zegt dat ik een staafje of spiraal moet maar ik durf niet

Bij welke patiënt is er - op dit moment- mogelijk leedtoevoeging door een eventuele onbedoelde zwangerschap én zijn er meerdere problemen?

Ze wordt geleefd door de waan van de dag

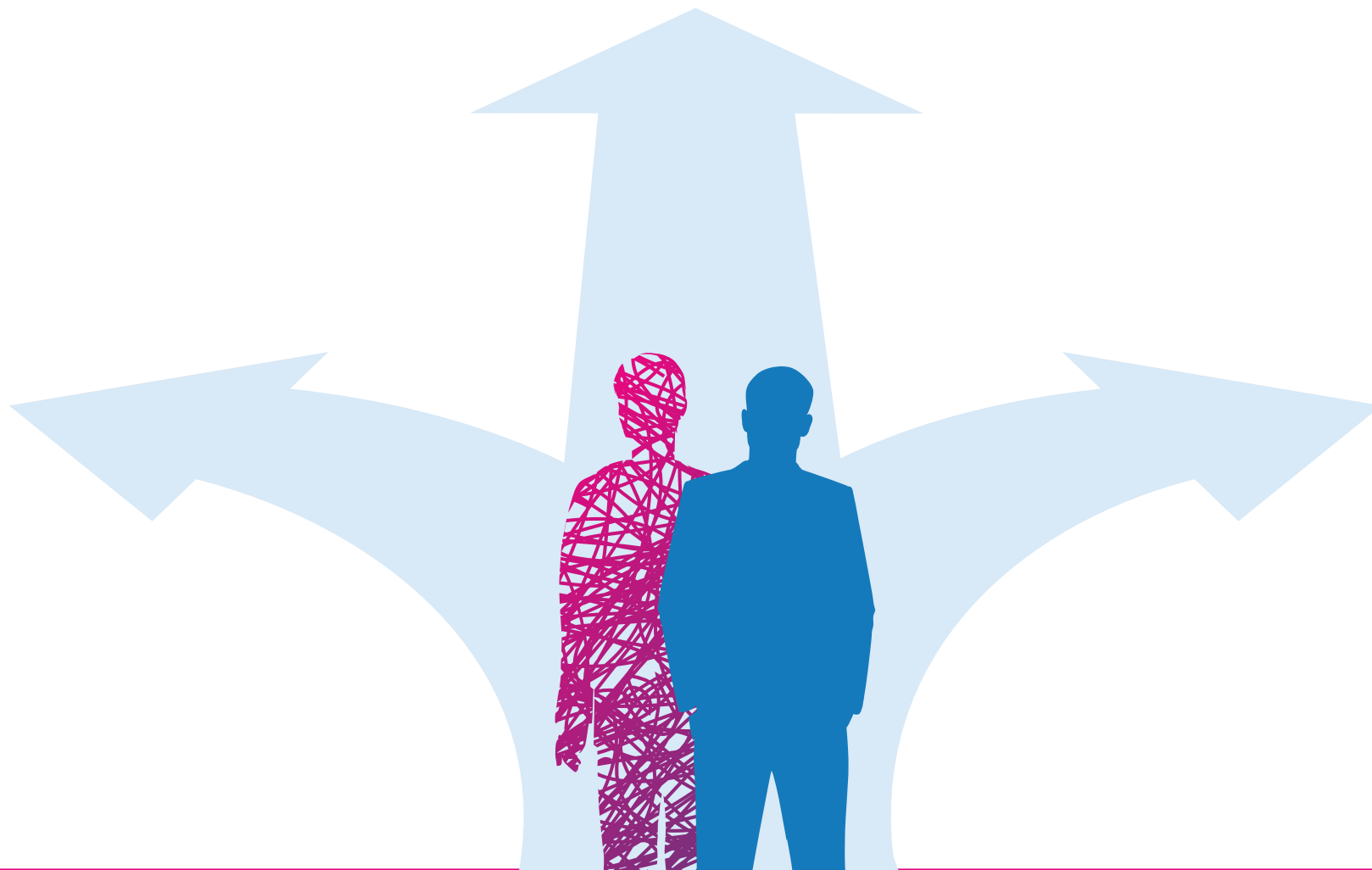
Ik wil graag mijn school afmaken, het kost moeite want ik zorg alleen voor mijn twee kinderen

Dit is al de derde keer dat ze om een verwijzing naar Gynaikon vraagt

NU NIET
ZWANGER

Bewuste keuze

NHG Standaard anticonceptie & Nu Niet Zwanger

GGD

Overweeg kwetsbare vrouwen voor begeleiding en anticonceptieadvies naar de GGD voor het programma 'Nu niet zwanger' te verwijzen. Het doel van dit programma is de regie op kinderwens van vrouwen en mannen met complexe problematiek te bevorderen en daarmee ongeplande en ongewenste zwangerschap te voorkomen.

Details

Programma 'Nu niet zwanger'

In verschillende regio's nemen GGD's deel aan het programma 'Nu niet zwanger', waarin kwetsbare (potentiële) ouders worden ondersteund om de regie te nemen over hun kinderwens, seksualiteit en anticonceptie. Als zij regie hebben over de eigen kinderwens, krijgen kwetsbare (potentiële) ouders letterlijk weer wat grip op de loop van hun leven. De landelijke uitrol van het programma wordt gefinancierd door het ministerie van VWS en is ondergebracht bij GGD GHOR Nederland. Rutgers neemt als inhoudelijke expert deel aan het projectteam van 'Nu niet Zwanger'. Zie voor meer informatie <https://www.nunietzwanger.nl/>.

Ontstaan Nu Niet Zwanger

Landelijk

Actieprogramma Kansrijke Start

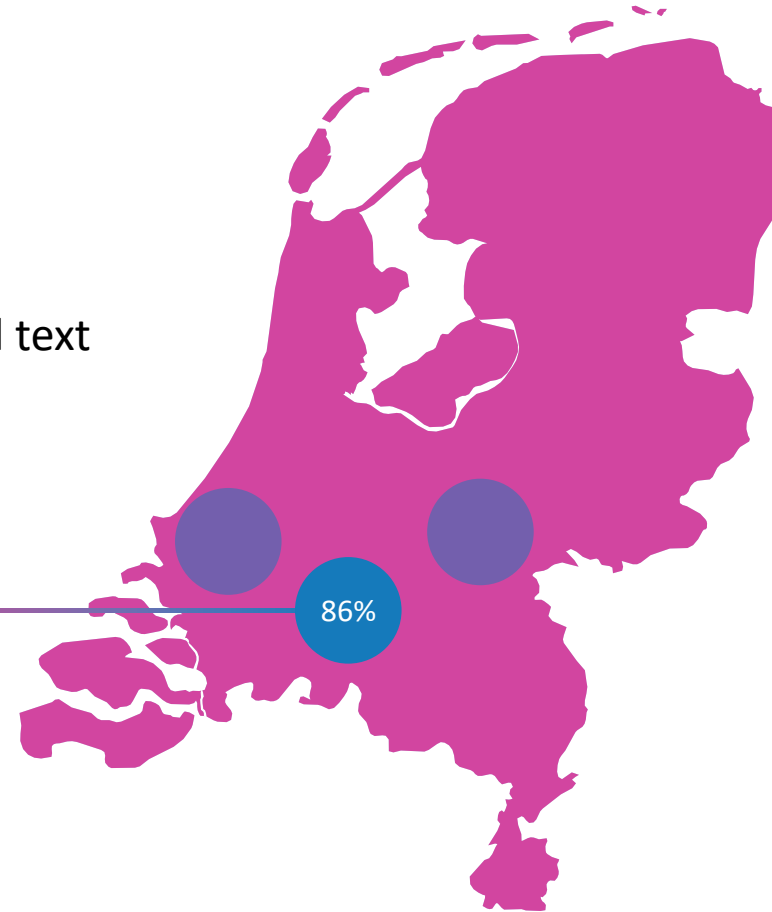
Onderzoek

Click to add text

En start Rotterdam en Nijmegen

Pilot Tilburg

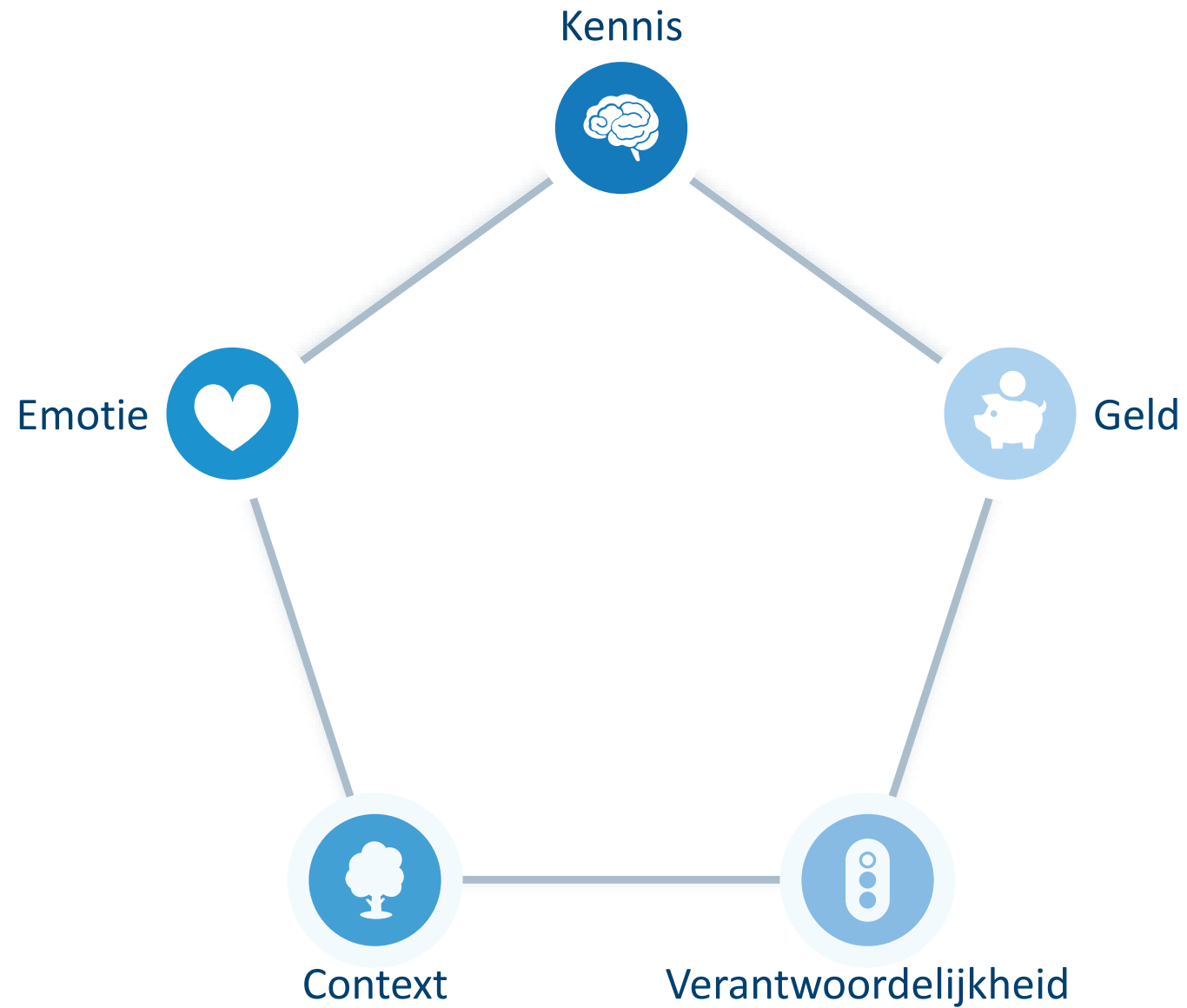
Start Pilot 2014

Kansrijke start

Clïënt maakt een bewuste keuze over het moment van de kinderwens om zo in de toekomst niet onbedoeld zwanger te raken.

Mensenrechten

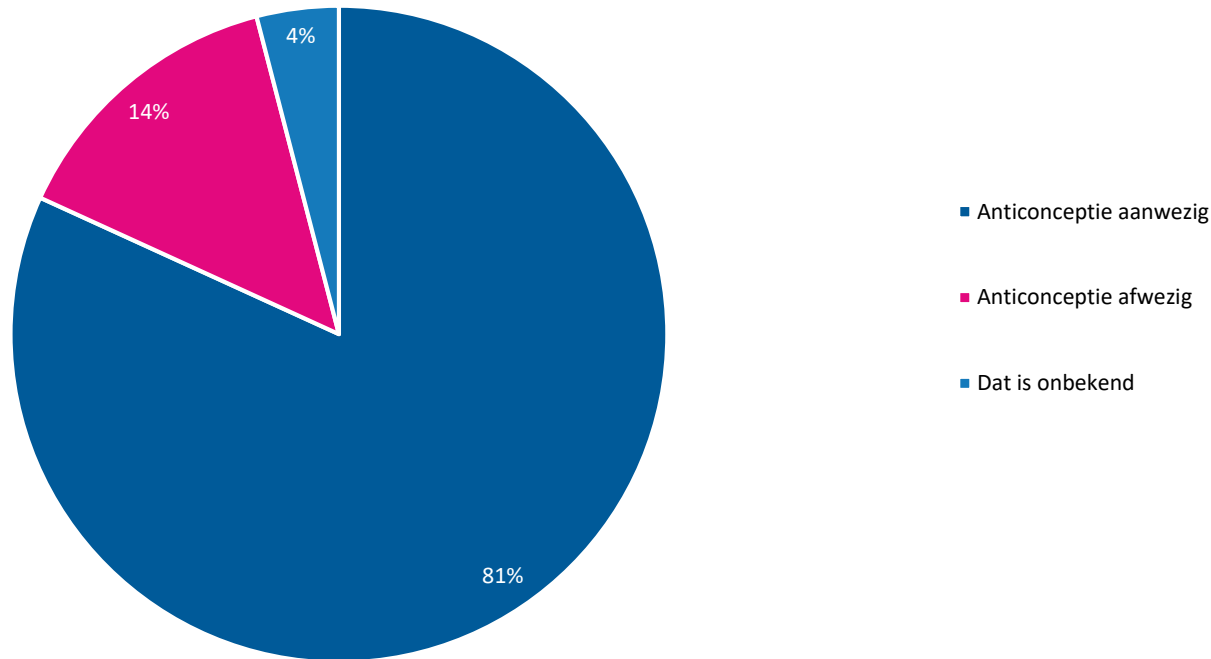
Nu Niet Zwanger werkt vanuit de reproductieve rechten en mensenrechten waarin vrouwen en mannen het recht hebben om in **vrijheid en verantwoordelijkheid** zelf te kiezen voor het aantal kinderen en voor het moment waarop zij kinderen willen krijgen, zonder dat hierbij sprake is van dwang, drang, discriminatie of geweld.

Het **zelfbeschikkingsrecht en keuzevrijheid** van een ieder (inclusief minderjarigen) staat hierbij voorop. Zij hebben **recht op toegang tot informatie, educatie en middelen** zodat ze een geïnformeerde keus kunnen maken.

Nu Niet Zwanger staat voor een respectvolle manier van werken waarbij er **nooit sprake is van gedwongen keus**.

Resultaten NNZ ,regio Zuid-Holland-Zuid

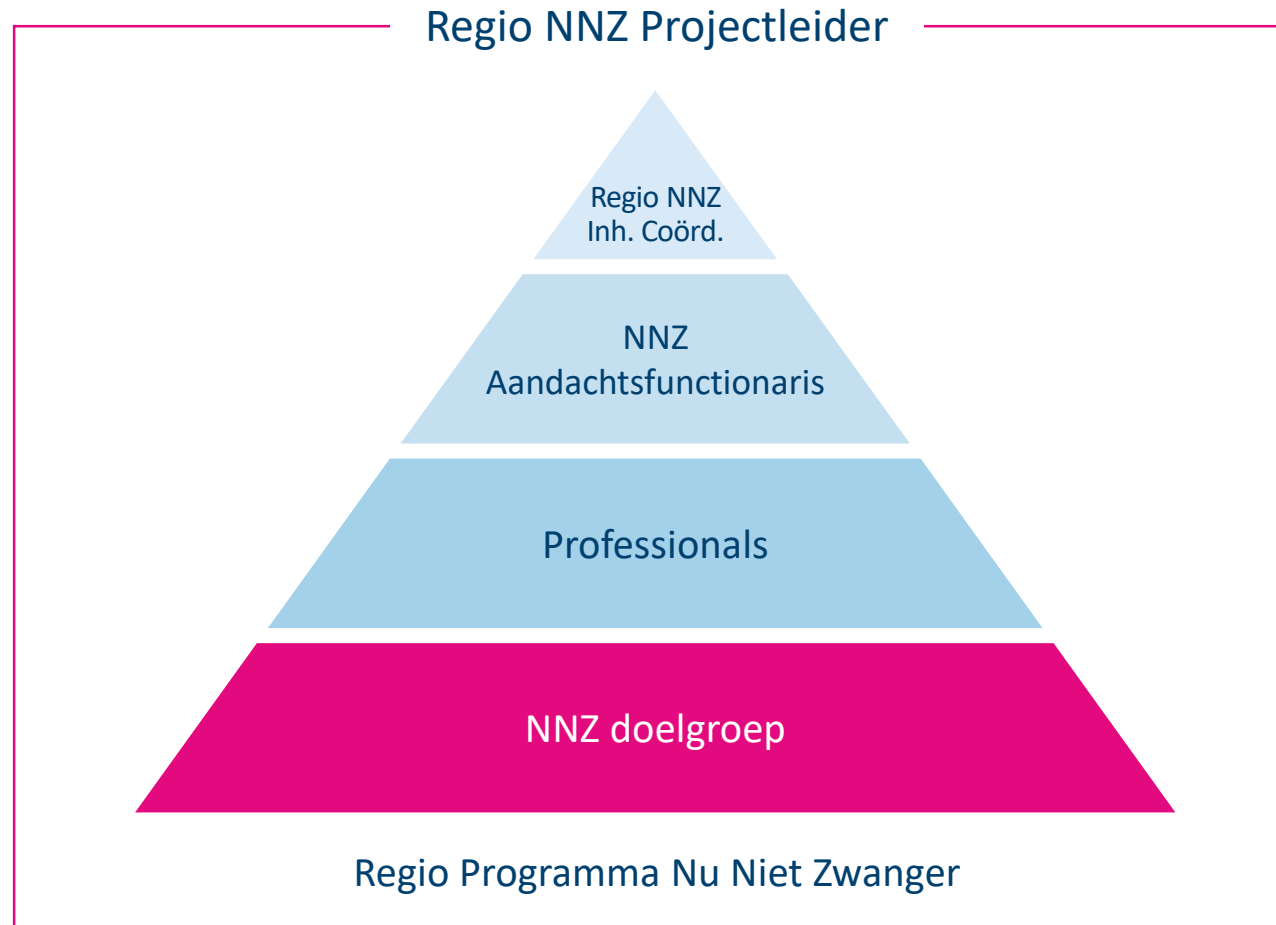
Anticonceptiegebruik van in totaal 258 geïnccludeerde cliënten van start t/m Q3 2021

23 Organisaties met aandacht-functionaris NNZ in Zuid-Holland-Zuid

- Antes
- ASVZ
- Da Vinci College
- Enver
- Gemiva-SVG
- Humanitas DMH
- Jeugdbescherming West
- Jong Jgz
- Jong Zwijndrecht
- *Leger des Heils*
- Mee-vivenz/Vivera Wijkteam
- Prokino
- R-Newt
- SDK kinderopvang
- 's Heerenloo
- Siriz
- Sociaal wijkteam Dordrecht
- Syndion
- *Stichting de beschermde Wieg*
- Stichting het Babyhuis
- Stichting Jeugdteams
- Stichting Nitzana
- William Schrikker Stichting

Opzet in de regio

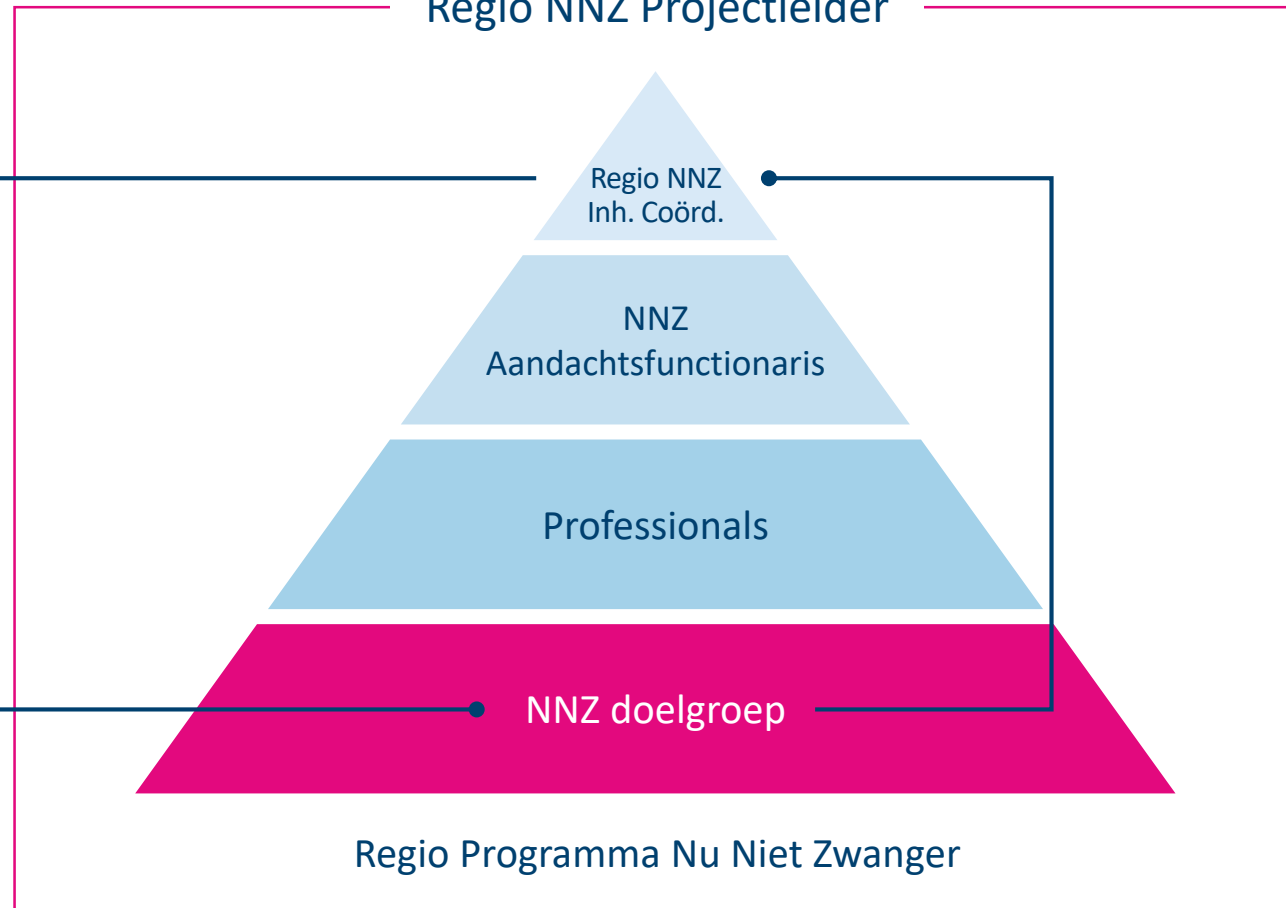

Opzet in de regio

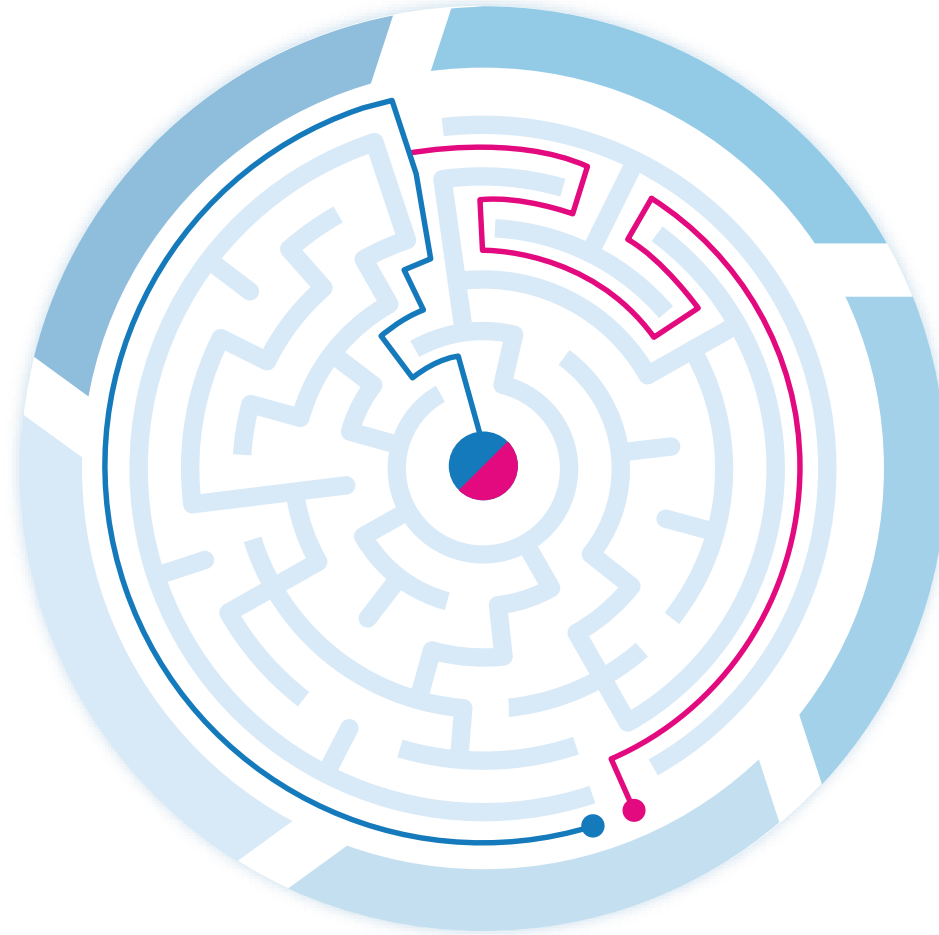
Medisch domein

Regio NNZ Projectleider

Regulier waar het kan

Waarom aanmelden?

Overname van
gespreksvoering
& begeleiding

Regelen van
financiën

Gebruik van
somatisch netwerk
Voor realisatie
spiraal, implanon of
sterilisatie

Aanmelding voor
follow-up

NU NIET
ZWANGER

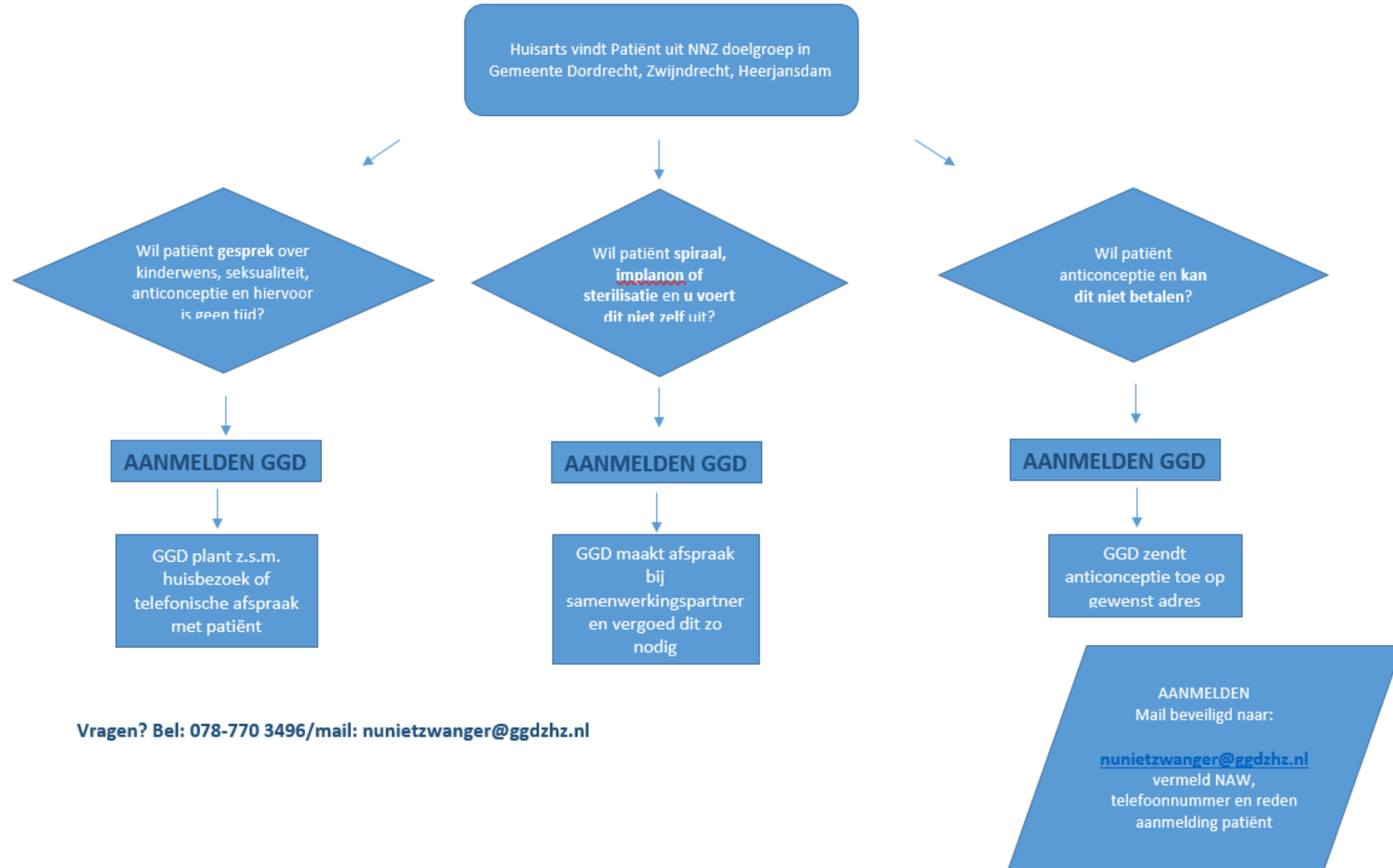
Hoe aanmelden?

Mail (beveiligd) naar: nunietzwanger@ggdzhz.nl

- NAW gegevens
- telefoonnummer patiënt
- reden aanmelding

Hoi, ik ben verpleegkundige bij de GGD. Je huisarts heeft je bij mij aangemeld, klopt dat? Wanneer mag ik bij je langskomen?

De huisarts als vindplaats voor cliënten NNZ

Vragen? Bel: 078-770 3496/mail: nunietzwanger@ggdzhhz.nl

Nu Niet Zwanger

Mail ons – Bekijk onze website – Volg en deel ons op LinkedIn

078-770 3496-nunietzwanger@ggdzhz.nl –
www.nunietzwanger.nl

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Annemieke de Pender - psychiater

www.asz.nl

Disclosure

Psychiater ASz
Albert Event, Albert Schweitzer ziekenhuis
18 november 2021

(potentiële) belangenverstrengeling	• Geen
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	• Geen
•Sponsoring of onderzoeksgeld •Honorarium of andere (financiële) vergoeding •Aandeelhouder •Andere relatie, namelijk ...	• Geen • Geen • Geen • Geen

Even voorstellen:

Psychiater ASZ
Polikliniek kwetsbare zwangere

Even voorstellen:

Nelly van Os – verpleegkundig specialist

Liza van Dorp – verpleegkundige

Cindey Sijlbing – psychiater

Behandelaanbod polikliniek kwetsbare zwangere:

- (preconceptioneel) medicatie advies
- individuele (poli)klinische begeleiding van zwangeren (en aansluitend post-partum) met psychiatrische problematiek
- Deeltijdgroep voor zwangere vrouwen met psychiatrische klachten
- Klinische opname PAAZ zwangere / moeder en kind

Behandelaanbod polikliniek kwetsbare zwangere:

Doelgroep:

Angst- en stemmingsklachten
Persoonlijkheidsproblematiek

Geen doelgroep:

Verslavingsproblematiek
LVB
Psychotische stoornissen
Bipolaire stoornissen

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

De eerste 1000 dagen van het kind: cruciaal voor een gezonde ontwikkeling en de ontplooiing en kansen op latere leeftijd.

1000 dagen – van bevruchting tot 2de levensjaar

Vele mijlpalen worden bereikt

Actieprogramma *Kansrijke Start*

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Onderwerpen:

1. Wat is er bekend over de normale ontwikkeling in de periode van -9 tot 24 maanden?
2. Welke risicofactoren zijn relevant m.b.t. de ontwikkeling, specifiek psychiatrische problematiek bij ouders?

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Normale ontwikkeling van kinderen:

- motorische ontwikkeling (groei, bewegen)
- cognitieve ontwikkeling (denken, taal)
- sociaal-emotionele ontwikkeling (emoties, zelfbeeld)

Positieve signalen vanuit omgeving tijdens gevoelige periode zijn cruciaal.

Invloed van gen en omgeving.

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Normale ontwikkeling van kinderen:

- inprinting – genen met aan/uit knop. Negatieve effecten (van bijvoorbeeld stress) kunnen hierdoor over generaties reiken. Omgevingsfactoren hebben invloed op de manier waarop de genetische informatie tot uitdrukking komt in de ontwikkeling (Curley, 2011)
- pruning – hersenen ontwikkelen zich van enkele dagen na de bevruchting tot het 30ste levensjaar. Minder gebruikte en minder efficiënte verbindingen worden verbroken. Dit is sterk afhankelijk van interactie met omgeving (Tierney, 2009)

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen:

1. emotie-regulatie
2. stress-regulatie
3. gehechtheidsrelaties

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen:

1. emotie-regulatie

- baby van 2-4 maanden kan prikkels beter verdragen
- serve and return – door interactie omgeving leert het kind om te gaan met stressvolle situaties
- geen/onbetrouwbare respons van ouders, of wanneer de ouder stress oproept: hersenconnecties gerelateerd aan stressreductie worden niet aangelegd.
- temperament

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen:

2. stress-regulatie

- positieve stress reactie (eerste dag opvang)
- draagbare stress reactie (operatie)
- toxische stress reactie (verwaarlozing, ouder met psychiatrische problematiek)

Toxische stress tast de opbouw en structuur van de hersenen aan (Jensen, 2017)

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen:

3. gehechtheidsrelaties

- duurzame emotionele band die een kind opbouwt met zijn ouder (figuur)
- ontstaat tussen 6 en 12 maanden
- sensitiviteit van ouder is bepalend voor emotionele veiligheid
- 15% kinderen bedreigde ontwikkeling door hechtingsproblemen

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen:

3. gehechtheidsrelaties – **kenmerken** kinderen verstoorde hechting:

- onzeker over emotionele beschikbaarheid anderen
- laag zelfbeeld
- moeite zich in anderen te verplaatsen
- worden overweldigd door eigen emoties
- gedragsproblemen

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen:

3. gehechtheidsrelaties – **risicofactoren** gestoorde hechting:

- vroeggeboorte
- ontwikkelingsstoornis kind
- **psychiatrische problematiek ouder**
- gebrek aan continuïteit en stabiliteit in contact ouder
- mishandeling/verwaarlozing

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen:

3. gehechtheidsrelaties

Training van ouders is mogelijk om hun sensitiviteit te vergroten en hierdoor de gehechtheidsrelatie te verbeteren (Bakermans & Van IJzendoorn, 2003)

Opvoedondersteuning hierop gericht is zinvol!

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Psychische problemen bij een ouder heeft vrijwel altijd negatieve gevolgen voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind (Beck, 1999; Cabaj, 2014)

Nature / nurture

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Depressie bij de moeder hangt samen met meer internaliserende en externaliserende problemen bij het kind (Goodman, 2011)

Angstige moeders krijgen angstige kinderen (Bayer, 2011)

Depressie van moeder voor geboorte vergroot de kans op mishandeling 4x (Pawlby, 2011)

Combinatie van depressieve moeder en meemaken mishandeling vergroot kans op psychopathologie met 12x (Pawlby, 2011)

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Postpartum depressie heeft negatieve gevolgen voor de ontwikkeling van het kind (o.a. laag zelfvertrouwen en gedragsproblemen) (Halligan 2012)

Postpartum depressies zijn geassocieerd met onveilige hechting (Hipwell, 2000)

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Depressies bij de vader hangen samen met internaliserende, externaliserende problematiek en gedragsproblemen bij het kind (Herbert, 2013)

ADHD bij vaders is geassocieerd met externaliserende problemen kind (Herbert, 2013)

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Kinderen van ouders met psychische en/of verslavingsproblematiek hebben een 3-13x zo groot risico zelf ook psychische problemen of verslaving te ontwikkelen (McLaughlin, 2012)

Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Samenvattend:

Sensitieve opvoedstijl in de eerste 1000 dagen is cruciaal voor een gezonde ontwikkeling

Stress in de eerste 1000 dagen heeft invloed op de architectuur van het brein met negatieve gevolgen voor de ontwikkeling van het kind

Psychiatrische problematiek bij een ouder is een bekende risicofactor voor de ontwikkeling van kinderen

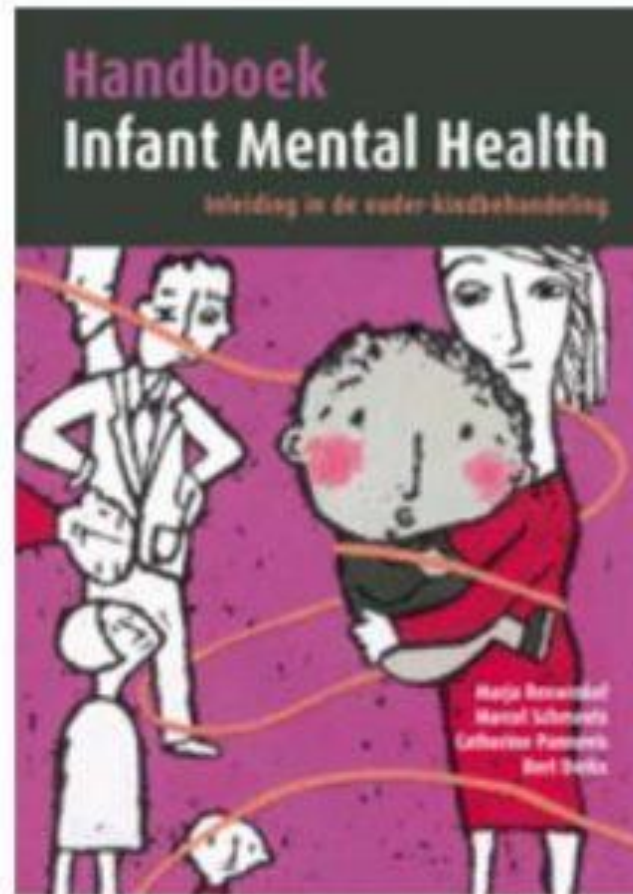
Invloed van psychiatrische problematiek ouders op vroege ontwikkeling kind

Samenvattend:

Toxische stress heeft een direct effect op de ontwikkeling van de hersenen

Een sensitieve opvoedstijl in de eerste jaren kan de negatieve effecten van toxische stress (deels) ongedaan maken

Forum gesprek

albert
schweitzer

Nicole Pereira, huisarts en avondvoorzitter

Lian Siebold ketenregisseur

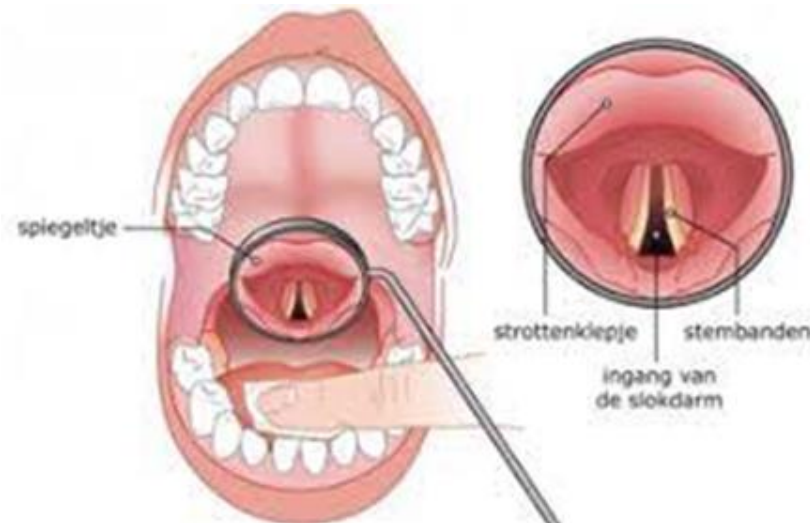
Susan van Oostrom strategisch beleidsadviseur,

Megin Sacré programma coördinator,

Bettina Akerboom gynaecoloog

Psychiater ASz

Maandag 6 december “Globusklachten” KNO (MDL)

Tot ziens!

albert
schweitzer

Hartelijk bedankt voor uw belangstelling
en graag tot een volgende keer!

Bureau Huisartsencontacten Albert Schweitzerziekenhuis
078- 6542004

Huisartsen@asz.nl

www.asz.nl

www.mijnasz.nl/zorgverleners